

van Noord-Holland in 1686 de zaak gewichtig genoeg achtte, om haar op de jaarlijksche vergadering der Waalsche Kerken, te Balk in Friesland gehouden, aanhangig te maken (1).

Een van de zwartste bladzijden uit Jurieu's levensboek mag zeker die heeten, waarop zijne handelwijze jegens Bayle geschreven staat. Toen hij de overige geschriften van zijn tegenstander niet voldoende achtte om dezen ongelukkig te maken, zoog hij al het kwade wat voor een kerkeraad dier dagen te vinden was, uit het boekje over de komeeten en gebruikte hij dit lichaam om den ongeloovige bij de Vroedschap, wier meerderheid sinds 1692 prinsgezind was, aan te klagen (2).

«Jurieu — zegt Sepp (3) — heeft geen werk nagelaten, dat nog het sieraad is eener boekverzameling en in zoo wezenlijke behoeften voorziet, als Bayle's *Dictionary*. Toch was ook de Rotterdamsche leeraar een man van verdiensten, een wel onderwezen en onderwijzend theoloog» (4), maar «Jurieu, dogmaticus en polemicus, naar aanleg, roeping en plaats, kan niet dulden, dat

---

(1) Te Balk benoemde men vier kerken, die den volgenden zomer aan de Synode te Middelburg verslag deden van haar onderzoek omtrent hetgeen in zijn werk voorkwam, strijdig met de grondwaarheden des Christendoms. Er werd wel het een en ander in gevonden, dat onvoorzichtig of berispelijk gezegd mocht heeten, maar het hoogste college in Waalsche kerkzaken sprak hem in allen gevalle vrij van «onrechtzinnigheid». Vgl. Koenen, l. l. p. 423 v.

(2) Dat Bayle het dreigende gevaar reeds voorzien had, blijkt uit de plaatsen aangehaald bij Ypey, Dl. II, p. 58.

(3) L. l. p. 139 en 140.

(4) Van hem is het zeker — en van Bayle meer dan waarschijnlijk, — dat het Fransch, in plaats van het Latijn, de taal was, waarin zij hunne lessen gaven.